‘भाभा अणुसंशोधनाबरोबरच्या करार विद्यापीठ व्यापक करणार’

पुणे, दि. १७ (प्रतिनिधी) : “पुणे विद्यापीठ व भाभा अणुसंशोधन केंद्र (बीएआरसी) यांच्यादरम्यान शैक्षणिक सामंजस्य करार व्यापक करण्याच्या दिशेने नजीकच्या काळात पावले उचलली जातील,” अशी माहिती पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. नरेंद्र जाधव यांनी सोमवारी पत्रकार परिषदेत दिली.

भाभा अणुसंशोधन केंद्र, मुंबई व पुणे विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने भौतिकशास्त्र विभागामध्ये ‘अत्याधुनिक नवतंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने नाभिकीय संशोधन : एक दृष्टिक्षेप’ या विषयावर चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले होते. या वेळी बीएआरसीचे ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. सैनिस उपस्थित होते.

कुलगुरू म्हणाले, शैक्षणिक सामंजस्य करारांतर्गत भाभा अनुसंधान संशोधनकेंद्राच्या वतीने पीएचडीसाठी निवडलेल्या विद्यार्थ्यांना फेलोशिप दिली जाते. त्यानुसार हे विद्यार्थी पुणे विद्यापीठात व त्यानंतर भाभा अणुसंशोधन केंद्रात संशोधन करतात. मात्र, पुणे विद्यापीठ व भाभा अणुसंशोधन केंद्र यांच्यादरम्यान शिक्षकांचे आदानप्रदान व संयुक्त प्रकारे संशोधन केले जावे या दिशेने पावले उचलण्यात येतील. परदेशी विद्यापीठाशी जर पुणे विद्यापीठ या स्वरूपातील करार करीत असेल तर देशातील इतक्या मोठ्या संशोधन संस्थेशी करार का करू नये, अशी या मागील भूमिका आहे. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांनाही विज्ञानाकडे आकर्षित करता येईल व संयुक्तपणे संशोधनाला गती देता येईल, तसेच विद्यापीठामध्ये विविध विभागामध्ये होणाऱ्या संशोधनाचा गोषवारा ‘बुकलेट’ स्वरूपात प्रकाशित करण्यात येणार आहे.

पदव्युत्तर शिक्षणानंतर पीएचडी संशोधनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी विद्यापीठाने विशेष भर दिला आहे. नरोत्तम सक्सेरिया या खासगी संस्थेशी विद्यापीठाने करार केला असून, त्या अंतर्गत संगणक विज्ञान, हिंदी व पाली भाषेत पीएचडी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती दिली जाणार आहे. त्याचप्रमाणे विद्यापीठ स्तरावरील संशोधनासाठी विद्यापीठाने आठ कोटी रुपयांची तरतूद केली असून, या वर्षभरात ६०० संशोधन प्रकल्प झाले आहे. त्यातील ७० टक्के ग्रामीण भागातून आलेले आहेत.

पुणे विद्यापीठातील १२ विद्यार्थ्यांना भाभा अणुसंशोधन केंद्रातर्फे दिल्या जाणाऱ्या फेलोशिपमध्ये या वर्षीपासून १२ हजार रुपयांपर्यंत वाढ करण्यात आली आहे, अशी माहिती शास्त्रज्ञ डॉ. सैनिस यांनी दिली. विद्यार्थ्यांना भाभा अणुसंशोधन केंद्राची माहिती व्हावी, नव्या संधीची कल्पना व्हावी, या क्षेत्रामध्ये कारकीर्द घडवण्याची इच्छा निर्माण व्हावी, विद्यापीठाशी असणारी देवाण-घेवाण वृद्धिंगत व्हावी, या उद्देशाने चर्चासत्र आयोजित केले होते, असे डॉ. सैनिस यांनी स्पष्ट केले.

पुण्यनगरी
18/3/08

डॉ. सरोजिनी बाबर यांना जीवनसाधना पुरस्कार प्रदान

पुणे : ज्येष्ठ लेखिका डॉ. सरोजिनी बाबर यांना पुणे विद्यापीठाचा जीवन साधना गौरव पुरस्कार जाहीर झाला. प्रकृती अस्वास्थ्यामुळे त्यांना समारंभास उपस्थित राहणे अशक्य असल्याने कुलगुरु डॉ. नरेंद्र जाधव यांनी त्यांच्या निवासस्थानी जाऊन पुरस्कार दिला. विद्यापीठाच्या वर्धापनदिनानिमित्त फेब्रुवारी महिन्यात ज्येष्ठ अभिनेते निळू फुले, ज्येष्ठ समाजसेवक अण्णा हजारे, बाबुराव बागुल, ज्येष्ठ शिक्षणतज्ज्ञ बेंजन देसाई, रामनाथ वैघ आणि ज्येष्ठ लेखिका डॉ. सरोजिनी बाबर यांना विद्यापीठाचा जीवनसाधना गौरव पुरस्कार जाहीर झाला आहे.

ज्येष्ठ साहित्यिक डॉ. सरोजिनी बाबर यांना पुणे विद्यापीठाचा जीवन साधना गौरव पुरस्कार कुलगुरु डॉ. नरेंद्र जाधव यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला.

निधी मिळविण्यास पदार्थविज्ञान विभागाला व्हावे लागले तरुण

पुणे, १८ मार्च/खास प्रतिनिधी

पुणे विद्यापीठाच्या पदार्थविज्ञान विभागाला काही दिवसांपूर्वी एका विचित्र समस्येचा सामना करावा लागला होता. ती म्हणजे विभागातील संशोधकांचे ४९ वर्षे तीन महिने हे सरासरी वय कमी करण्याची! अन्यथा, केंद्र सरकारच्या विज्ञान-तंत्रज्ञान विभागाकडून प्राप्त होणाऱ्या चार कोटी रुपयांच्या निधीपासून त्यांना वंचित राहावे लागणार होते. कुलगुरू डॉ. नरेंद्र जाधव यांच्या पुढाकाराने विभागातील रेंगाळलेली शिक्षकभरती करण्यात आली आणि विभागप्रमुखांनी सुटकेचा निश्वास टाकला. ११ शिक्षकांच्या नियुक्तीनंतर आता विभागाचे सरासरी वय ४० वर्षांच्या आसपास झाल्याने कोट्यवधींच्या अनुदानाचा मार्ग मोकळा झाला आहे!

राज्य शासनाने १९९७ पासून शिक्षकभरतीवर टाकलेल्या बंदीमुळे केवळ पुणे विद्यापीठातील पदार्थविज्ञान विभागच नव्हे, तर राज्यातील बहुतांश ख्यातकीर्त शिक्षणसंस्थांवर सध्या वाढत्या वयोमानाची समस्या उभी राहिली आहे. “विज्ञान-तंत्रज्ञानाच्या पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी केंद्रातर्फे विशेष निधी (फिस्ट) देण्यात येतो. परंतु, त्यासाठी संबंधित संस्थेमधील संशोधन प्रकल्प आणि संशोधकांची सखोल माहिती प्राप्त केली जाते. त्यानुसार पदार्थविज्ञान विभागातील संशोधकांचे सरासरी वय ४९ वर्षे तीन महिने असल्याचे स्पष्ट झाले होते. कोट्यवधींचे अनुदान प्राप्त करून आणल्या जाणाऱ्या उपकरणांचा लाभ निवृत्तीच्या उंबरठ्यावर असलेले संशोधक घेणार काय, असा सवाल उपस्थित करून निधी देण्याबाबत आडकाठी आणली गेली. विभागामध्ये एकूण ४० जागा असून त्यापैकी १४ रिक्त होत्या. त्यामुळेच सरासरी वयही वाढले होते. कुलगुरू डॉ. जाधव यांच्या पुढाकाराने गेल्या काही महिन्यांमध्ये अकरा तरुण प्राध्यापक, प्रपाठक आणि व्याख्याते भरण्यात आले. त्यामुळेच विभागाचे सरासरी वय ४० च्या आसपास झाले आणि अनुदान प्राप्त करण्यातील अडसर दूर झाला,” अशी माहिती विभागप्रमुख व्ही. बी. असगेकर यांनी दिली.

“तरुण संशोधकांना आकर्षित करण्यासाठी विद्यापीठातर्फे विविध योजना हाती घेण्यात आल्या आहेत. त्यामध्ये शिष्यवृत्ती, अभ्यासवृत्ती, वाढीव विद्यावेतन आदींचा समावेश आहे. त्याचप्रमाणे कोट्यवधी रुपयांच्या अद्ययावत उपकरणांच्या आधारे संशोधन करण्याची संधी त्यांना मिळणार आहे,” असे विभागातील प्राध्यापक व व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य डॉ. एस. आय. पाटील यांनी दिली.

लोकसत्ता
18/3/08

वास्थुपुरूष या कल्पनेला शास्त्रीय आधार

पुणे : वास्तुपुरूष ही केवळ पौराणिक कल्पना नसून त्याला शास्त्रीय आधार आहे, याचा बारकाईने अभ्यास केल्यास हे पुरूषी शरीरला अनुसरून असल्याचे सिद्ध होते, असे प्रतिपादन प्रसिद्ध वास्तुशास्त्रतज्ज्ञ कपिला वाश्यायन यांनी सोमवारी केले.

डॉ. बी. एन. कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चर व आयुका यांच्या वतीने आयोजित ‘पुरूषा : द पॅराडिमीकल मॉडेल फॉर स्क्रेड आर्किटेक्चर’ या विषयावर व्याख्यान देताना त्या बोलत होत्या. यावेळी पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. नरेंद्र जाधव, विद्यापीठाचे प्राचार्य डॉ. अनुराग कश्यप उपस्थित होते. डॉ. वाश्यायन पुढे म्हणाल्या प्राचीन काळापासून वास्तुशास्त्र ही कल्पना चालू आहे. या संकल्पनेचे पुरावे उपनिषिद, ऋग्वेद, अग्नी पुराणामध्ये आढळले आहेत.

वास्तुपुरूष मंडल

या संकल्पनेचा चिकित्सक अभ्यास केल्यावर त्यामध्ये पुरूष योग मुद्रेत बसलेला दिसतो. पुरूष या संकल्पनेला केंद्रस्थानी ठेऊन वास्तुशास्त्राने अनेक गोष्टी निर्माण केल्या आहेत. तसेच भारतीय तत्वज्ञान शरीर विश्व व संबंधित गोष्टी यांच्यामध्ये परस्पर संबंधाचा उल्लेख आढळतो. प्रास्ताविक डॉ. अनुराग कश्यप यांनी केले.

केसरी
18/3/08

इमेज मेकर्स